

A Józsefvárosi Esélyegyenlőségi Programhoz érkezett vélemények tartalmi összefoglalása

A Józsefvárosi Esélyegyenlőségi Program keretei

A Józsefvárosi Önkormányzat legutóbb 2018-ban fogadott el a 2019-2023 közötti időszakra vonatkozóan Helyi Esélyegyenlőségi Programot (HEP). Az új HEP és a kapcsolódó Intézkedési Terv elkészítését nemcsak az eltelt idő, az azóta végbement társadalmi változások és az esélyegyenlőséget szolgáló, kisebb-nagyobb mértékben megvalósított programok indokolják, hanem koncepcionális különbségek is.

A HEP készítését törvény, továbbá kormány- és miniszteri rendeletek szabályozzák. Ezek a szabályok az utóbbi években egyre merevebbé váltak és az esélyegyenlőségi problémák körét 5 témakörre korlátozták: a mélyszegénységben élők és a romák, a gyermekek, a nők, az idősek és a fogyatékossgal élő személyek helyzete, esélyegyenlősége. A HEP hivatalos beküldésére a Belügyminisztérium által kialakított online felület nem teszi lehetővé, hogy más fejezet, ami nem sorolható be ezek alá, szerepeljen benne.

A Józsefvárosi Önkormányzat megközelítése az esélyegyenlőséghez ennél összetettebb és olyan fontos csoportokra is kitér, mint a menekültek és bevándorlók, a szexuális kisebbségek vagy a pszichiátriai és szenvedélybetegek, egyes kérdéseket pedig más megközelítésben kíanunk tárgyalni. Ezek közül a legfontosabb a roma közösség helyzete. A hivatalos HEP sablon szerint ugyanis ez a kérdéskör kizárólag a mélyszegénység részeként szerepeltethető, így olyan fontos kérdések, mint a kulturális reprezentáció és a pozitívan megélhető identitás teljességgel hiányoznak. A régi esélyegyenlőségi program nem tartalmaz a roma közösség helyzetéhez kapcsolódó intézkedéseket, ahogyan a civil szervezetek ügyét is mostohán kezeli.

Az Önkormányzat ezért úgy döntött, hogy a HEP központilag meghatározott sablonjának előírásaihoz képest bővebb és komplexebb Józsefvárosi Esélyegyenlőségi Programot (JEP) is elfogad. Így lehetőség van arra, hogy láthatóvá tegyen esélyegyenlőségi szempontból kiemelten sérülékeny csoportokat, és összefüggéseket teremtsen különböző, az esélyegyenlőség kérdéséhez kapcsolódó társadalmi problémák között. Ugyanakkor, törvényi kötelességünk az előírások szerinti HEP elfogadása, de a HEP-pel párhuzamosan elkészült a bővebb JEP is, amely a következő testületi ülés elé kerül. A társadalmi egyeztetés a bővebb JEP anyagáról szólt és az önkormányzati munkában elfogadása után a JEP bővebb intézkedéseit irányadónak tekintjük.

A Józsefvárosi Esélyegyenlőségi Program társadalmi egyeztetése

Az önkormányzati illetékesek és felkért szakértők által elkészített JEP-tervezetet az Önkormányzat több körös társadalmi vitára bocsátotta. A tervezet nyilvánosságra hozása mellett 88, a kerületben működő civil szervezet és szakértő figyelmét hívta fel az írásos hozzászólás lehetőségére, és ugyanennyien kaptak meghívót a nyilvános fórumokra is. Összesen 4 alkalommal nyílt lehetőség szóbeli véleményezésre: 2022. október 12-én egy civil műhely keretében a Kesztyűgyárban, november 21-én és 28-án a Polgármesteri Hivatalban, valamint azok számára, akik nem tudtak részt venni november 28-án is volt még egy kiegészítő megbeszélés az illetékes alpolgármesterrel.

Összesen 10 írásos véleményt kaptunk, ezek nagy része csak egy-egy konkrét témakörrel foglalkozott, de voltak átfogó értékelések is. Írásos véleményt küldött az Akadályok nélkül csoport, az Autizmus spektrum és tanulásban akadályozottak pedagógiájával foglalkozó mesterszakos hallgatók csoportja az ELTE gyógypedagógia-tanár szakáról (Bognár-Kálmán Rebeka, Józsa-Kis Dóra Sarolta, Kovács Nikolett, Sipos Hédi), az Egyszülős Központ, a Labrisz Egyesület, a Magyarországi Dúlák Egyesületének Józsefvárosi Csoportja, NaNe

[UT1] megjegyzést írt: link

[UT2] megjegyzést írt: link a videóhoz

Egyesület, Novák Jula, a Magyarországi Roma Parlament Egyesület, az Új Start Alapítvány és két, a kerületben nagy szakmai tapasztalattal rendelkező magánember. A fórumokon főleg az írásos véleményt is beküldő szervezetek képviselői fejtették ki részletesebben az álláspontjukat, de volt néhány új felszólaló is, és többen hallgatóként voltak jelen. Mindegyik fórumon élénk, több órás eszmecsere zajlott. Mind az írásos, mind a szóbeli javaslatok elsősorban az Intézkedési Tervet érintették.

A hozzászólók döntő többsége egyetértett az Önkormányzat megközelítésmódjával, többen dicsérték a Józsefvárosi Esélyegyenlőségi Program átfogó jellegét és az Intézkedési Terv jelentős bővítését a korábbiakhoz képest. Az alapkoncepció egyes elemeivel kapcsolatos kétélyeket, fenntartásokat egy hozzászóló, a Józsefvárosi Egyházak és Vallási Közösségek Tanácsának képviselője fogalmazott meg. Felvetette, hogy a nők esélyegyenlősége helyett inkább a családok esélyegyenlőségét kellene a középpontba helyezni. Kérdésként fogalmazta meg továbbá, hogy milyen felzárkóztatásra van szükség az LMBTQ emberek esetében. A vita során tisztáztuk, hogy az Esélyegyenlőségi program nem felzárkóztatásról és nem is általános jellegű szolgáltatás-fejlesztésről szól, hanem a különböző okokból jelentkező esélykülönbségek csökkentéséről.

Mind írásban, mind szóban számos olyan, nagyon hasznos javaslat fogalmazódott meg, amelyek valamilyen részletkérdést érintenek. Ezeket a JEP megvalósítása során figyelembe fogjuk venni, de túlságosan részletekbe menőek voltak ahhoz, hogy a JEP szövegében konkrétan megjelenjenek. A felvetésekre adott részletes válaszok keretében ezekre is kitérünk – az ezekről készült tételes összefoglalót [itt találja >>> \[link\]](#)

[UT3] megjegyzést írt: link

Nagyon köszönjük mindenkinek a munkáját, aki megtisztelt minket azzal, hogy áttanulmányozta a JEP tervzetét és véleményével hozzájárult a JEP fejlesztéséhez.

Segítségükkel a vitára bocsátott esélyenlőségi program sokkal jobb lett, jobban szolgálja a józsefvárosiak érdekeit.

A vélemények alapján végrehajtott módosítások a JEP-ben és az Intézkedési Tervben

Több hozzászólót is foglalkoztatott az a kérdés, hogy miképpen lesz nyomon követhető a JEP végrehajtása, különös tekintettel arra, hogy az elmúlt években ezen a téren az Önkormányzat teljesítménye nem volt kielégítő. Ezért bekerült a JEP-be, hogy az egyes intézkedéseket végrehajtó önkormányzati intézmények évente beszámolót készítenek, amelyet az illetékes bizottságok fogadnak el. Mind az intézményi beszámolók, mind a bizottsági anyagok elérhetőek lesznek az önkormányzat honlapján. Legalább évente össze kell hívni az Intézkedési Terv végrehajtását monitorozó HEP-fórumot is.

Hiányolták az Intézkedési Tervben megjelenő intézkedések esetében a megvalósítás várható idejének és költségeinek megadását. Ez a munka jelenleg is folyik, a képviselő-testület 2023 februári ülése az ütemezéssel és a becsült költségekkel együtt szavaz majd az Intézkedési Tervről.

A Józsefvárosi Kábítószerügyi Egyeztető Fórum (JKEF) az elmúlt években alig működött. Az ezt érintő jogos kritika eredményeként a JEP megfogalmazta azt a célkitűzést, hogy a JKEF munkája váljon intenzívebbé. A témával foglalkozó részből kikerültek azok a programok, amelyek nem bizonyították hatékonyságukat.

A civil szervezetek több témában is joggal tették szavá, hogy a helyzetfeltárás és a feladatok kijelölése során a JEP nem foglalkozik kellő mértékben és mélységben az Önkormányzat és a civil szervezetek együttműködésével. Ezen a téren az alábbi tartalmi kiegészítésekre került sor:

- Hangsúlyosabbá vált a fogyatékossgal élők, illetve pszichiátriai- és szenvedélybetegek kezelésével, rehabilitációjával foglalkozó civil és egyházi szervezetekkel eddig is fennálló együttműködés. A már eddig is említett szervezetek, szakmai csoportok mellé az észrevételek eredményeként újabbak is bekerültek (Ébredések Alapítvány, Megálló csoport, a Baptista Szeretetszolgálat szakmai csoportjai).
- A gyermekorvosi szolgáltatások kapcsán bekerült a programba, hogy az Új Start Alapítvány az Önkormányzat intézményeivel történő együttműködésben szemüveget biztosít rászoruló gyerekek számára.
- A nők esélyegyenlősége terén is nagyobb hangsúlyt kapott az Önkormányzat együttműködése civil szervezetekkel, ezért bekerült a szövegbe a Magyarországi Dúlák Egyesületének és az Egyszülős Központnak a tevékenysége. Megfogalmazódott, hogy szélesebb körben szükséges megismertetni a Józsefvárosi Áldozatsegítő Szakmai Együttműködési Rendszer (JÁSZER) munkáját is.
- Az egyházi szervezetekkel történő együttműködést tárgyaló részbe bekerült a Konstantinápolyi Egyetemes Patriarchátus Magyarországi Orthodox Exarchátusának, a Magyarországi Baptista Egyháznak és a CEDEK Izraelita Szeretetszolgálatnak a szociális, egészségügyi és menekülteket segítő tevékenysége.

A javaslatoknak megfelelően bekerült a programba, hogy az önkormányzati lakások felújításakor előtérbe kell helyezni az energiahatékonysági szempontokat.

A nők esélyegyenlősége témakörben a program kimondja, hogy a nemek közötti munkaerőpiaci szegregáció leküzdéséhez elengedhetetlen, hogy a nők ugyanolyan arányban legyenek jelen a képviselői és vezetői pozíciókban, mint a férfiak. Pontosítottuk továbbá a nők esélyegyenlőségével kapcsolatos jogi környezet kifejtését is.

Az önkormányzati gyermekfelügyeleti kapacitások kialakításának konkrét céljai közé bekerült, hogy speciális figyelmet szükséges fordítani azokra, akik fogyatékossgal élő gyermeket nevelnek.

Az Intézkedési Terv társadalmi egyeztetése ismét igazolta, hogy az egyes problémákkal közvetlenül foglalkozó civil szervezetek, aktivisták gyakran alaposabb speciális ismeretekkel rendelkeznek, mint a szakértők. A javaslatok alapján a terv lényeges pontokon egészült ki. A legtöbb kiegészítés a fogyatékkal élők, valamint a pszichiátriai és szenvedélybetegek fejezetben történt. A lényeges módosítások a következők:

- Új elem az önkormányzat honlapjának akadálymentesítése.
- A kerület akadálymentes térképének elkészítése során bekerült, hogy ez a munka szakértő szervezetek bevonásával és online alkalmazás formájában is történjen meg.
- Egyes önkormányzati intézmények (elsősorban az Értelmi Fogyatékosok Napközi Otthona, a Mátyás klub és az önkormányzat magyarkúti üdülője) épületeinek és helyiségeinek akadálymentesítése, vagy ha ez nem lehetséges az intézmény új, tágasabb és akadálymentes helyiségbe költöztetése.
- A jövőben az épített környezetben történő, az önkormányzat által kezdeményezett és végrehajtott változtatások esetén szükséges tapasztalati szakértő vagy fogyatékosügyi referens véleményének beszerzése és figyelembevétele. Ennek kapcsán érdemes megemlíteni, hogy a kerületi részvételi költségvetésben megszavazott javaslatnak megfelelően lezajlott a fogyatékossgal ügyi referens pozíció nyilvános pályáztatása, a pályázat nyertese április elején áll munkába.

- Az önkormányzat lépéseket tesz a kerületben élő megváltozott munkaképességű és munkát vállalni szándékozó emberek jobb elérése és informálása érdekében.
- Az intézkedési terv az „érzékenyítő” helyett a szemléletformáló programok megnevezést használja.
- A 25 főnél többet foglalkoztató munkáltatóknak úgynevezett rehabilitációs adót kell fizetniük. Ha a munkáltató megváltozott munkaképességű személyeket foglalkoztat, akkor az ilyen alkalmazottak számának megfelelően adókedvezményben részesül, akár az adó teljes mértékének erejéig. A rehabilitációs adó fizetés elkerülése érdekében a polgármesteri hivatal, az önkormányzat intézményei és gazdasági társaságai ütemtervet készítenek arra, hogyan érik el a megváltozott munkaképességű alkalmazottak jogszabály által meghatározott mértékét, és ezt az esélyegyenlőségi tervükbe is foglalják bele, valamint a megváltozott munkaképességű munkavállalók munkavégzésére alkalmas munkaállomások kialakításáról vagy távmunka-lehetőségek kialakításáról is gondoskodjanak.
- A megváltozott munkaképességű személyek számára a munkaerőpiaci elhelyezkedési esélyeket javító készségfejlesztő – önéletrajzírásra, interjúhelyzetre, stb. felkészítő – képzések, programok szervezése a Moravesik Alapítvánnyal együttműködésben.
- A fogyatékossgal élők számára kiírandó lakáspályázatok eddig is szerepeltek az intézkedési tervben. Ez kiegészült az akadálymentessé alakítható önkormányzati lakásállomány felmérésének szükségességével.
- A Józsefvárosi Kábítószerügyi Egyeztető Fórum működésének intenzívebbé tétele és újrakonceptcionálása bekerült az Intézkedési Tervbe is.
- A JEP foglalkozott a jogcím nélküli lakáshasználók helyzetével és magas számával (itt nem az önkényes lakásfoglalókról van szó, hanem azokról, akik díjhátralék miatt veszítették el a bérleti jogukat, vagy a velük együtt lakó bérlő halála miatt váltak jogcím nélkülivé), de nem rendelt a problémához intézkedést. A társadalmi egyeztetés hatására bekerült, hogy a jogcím nélküli lakáshasználók magas számának csökkentése érdekében a [vagyongazdálkodási tervhez](#) kapcsolódóan konkrét intézkedéseket szükséges kidolgozni.
- Az önkormányzati lakások felújításakor az energiahatékonysági szempontokat előtérbe kell helyezni.
- A nők elleni erőszak megelőzése érdekében új cél a kerületben élő fiataloknak rendszeres, genderspecifikus képzési alkalmak szervezése a tanodákban.
- Az LMBTQ emberek jogi alultájékozottságának csökkentését célzó intézkedés kiegészült ismeretterjesztő előadások tartásával közintézmények fiatalokkal kapcsolatba kerülő dolgozói számára és helyiség biztosításával a témával foglalkozó civil szervezeteknek.
- A gyűlöletbeszéddel szembeni fellépés kiegészült a szexuális kisebbségekhez tartozó emberekkel kapcsolatos pozitív hírek megjelenítésével az önkormányzat közösségi média felületein.
- A pontosabb fogalomhasználat érdekében a bevándorló gyerekekkel kapcsolatos intézkedések megfogalmazása kiegészült a menekült gyermekekkel.

A társadalmi egyeztetés során javasolt módosítások eredményeként a Józsefvárosi Esélyegyenlőségi Program sokat fejlődött, köszönjük az alapos hozzászólásokat és javaslatokat minden résztvevőnek és hozzájárulónak!

A szűkebb Helyi Esélyegyenlőségi Programról a józsefvárosi képviselő-testület a 2023. márciusi, a Józsefvárosi Esélyegyenlőségi Programról pedig a rákövetkező ülésén fog szavazni.